

Patero jak „vyhrávat“ zápasy v mládežnických kategoriích

Autor: Martin Chmel

Inspirací pro napsání tohoto článku se stala následující epizoda:

Hráčka ve věku 13 let, cca 160 cm (což je de facto nepodstatné) na pokyn v zápase „dribluj“ trenérovi odvětila, že to neumí, protože je pivotmanka. Nutno podotknout, že onen trenér byl u tohoto týmu nově, odpověď hráčky nebyla výsledkem jeho práce.

Mnohá rozhodnutí, která trenéři těch nejmladších dělají, mohou v danou chvíli vyhrávat zápasy, avšak mají naprosto devastující dopad na rozvoj hráčů v dlouhodobějším horizontu.

Jak lze také „vést“ zápasy v mládežnických kategoriích?

1. Vysocí hráči v obraně

Čím mladší kategorie, tím je snazší ubránit soupeře tak, že nechám bránit svého „pivota“ jen v rámci vymezeného území a jeho nejbližšího okolí. Úspěšná střelba z dálky je pro mladé hráče většinou pouze science fiction. Většiny košů mohou dosáhnout hráči pouze ze svého střeleckého ranku a ten je, co se vzdálenosti týče, opravdu omezen. Takže dlouhý hráč, kterého musí hráč s míčem překonávat ve snaze zakončit v blízkosti koše, má žně v získávání

jednoho míče za druhým. Úspěch v obraně v podobě malého počtu obdržených bodů je na světě.

Jaký je však vývoj takového „pivota“? Nemá šanci učit se obranným dovednostem na perimetru. Takže close out, obranný pohyb s driblujícím hráčem, obrana hráče na první přihrávku (overplay), později řešení clon, to vše se tento hráč neučí! Nemluvě o tom, že tzv. „pivot“ ve 12 letech může být v 17 letech svým vzrůstem vhodný pro pozici rozehrávače, ale nikoliv pivota.

A spoluhráči? Mohou se v obraně spoléhat na svého „pivota“, takže nemusí bránit hráče s míčem na 100%. Spoluhráči se nemusí snažit ani o výpomoc, protože ta je vždy pod košem díky jejich pivotovi připravena.

Takže v konečném efektu - trenér dosáhne rychle na vítězství, ale nevychovává hráče.

2. Zónová obrana

Další způsob, jak soupeři nedovolit vsítit více košů. Stačí tzv. „ucpat bednu“ protože střelba z dálky nemůže být tou rozhodující zbraní v mladších kategoriích. Obránci se u zónové obrany neučí potřebným dovednostem, především close outu, osobní obraně bez míče atd.

Domnívám se, že i zónový presink v nejmladších kategoriích není žádoucí. Hráči v tomto věku nemají dostatek dovedností na jeho překonávání, především delší přihrávku a potřebný spacing, snaží se tedy driblinkem překonávat 2-3 hráče, což končí většinou ztrátou míče a dalším košem soupeře.

Zónový presink neučí obránce obranu 1 na 1. Ti mají vždy k dispozici spoluhráče, kteří jim zásadně a plánovaně pomohou.

Tudíž zónová hra v jakékoliv podobě rovněž neumožňuje vychovávat dobrého obránce, ale přinese řadu okamžitých vítězství.

3. Herní systémy

Pro vývoj hráčů je naprosto devastující, pokud mají dopředu „nalajnovanou“ hru, kterou musí dodržovat, např. „přihraj doleva, běž doprava, odcloň, pak do rohu atd.“. Pokud toto provede hráč „tisíckrát“ za sezonu, tak možná umí přihrát doleva atd., ale neumí se rozhodovat na hřišti, co má s míčem nebo bez něj v další moment udělat. Rozvoj jeho basketbalové inteligence je tedy prachbídny.

Obrany soupeřů v mládežnických kategoriích nemohou být připravovány na jednotlivé akce soupeřů, tudíž šance dát více košů v zápase poměrně roste, pokud je hra organizována herním systémem. Tedy další námět pro to, jak ihned vyhrávat zápasy v mládežnických kategoriích, je používat herní systémy.

4. Pouze určení hráči kontrolují míč

Možná pro někoho nepodstatný faktor, který však má pro rozvoj hráčů devastující účinek. Pošlu nešikovného dlouhého pouze pod koš na doskok, slabší křídlo do rohu a nechám hrát v útoku dva až tři nejlepší hráče. Pouze tento hráč smí driblovat, pouze tento vystřelit apod.

Když toto naordinuji jako trenér v rozhodující koncovce vyrovnaného zápasu, má to snad nějaký smysl. Pokud to dělám celou sezonu a po celý zápas, výsledek je zdrcující. Na úkor několika vyhraných zápasů většina hráčů se nic nenaučila a navíc je nemůže taková hra ani bavit. Takže „Pyrrhovo vítězství“ jako vyšité.

5. Hraje základní pětka

Možná první znak toho, že chce trenér vyhrát zápas „za každou cenu“. Střídá jen, když už se nemůže hráč ani pohnout únavou, a to na chvíli nezbytně nutnou. Ostatní jsou opravdu náhradníky, sparingpartnery, fanoušky.

Pak jistě dojde na případné myšlenky trenéra, že ti co sedí na lavičce, to stejně za pár let hrát nebudou.

Takže shrňme výše uvedené:

- 1. Vysocí hráči v obraně**
- 2. Zónová obrana**
- 3. Herní systémy**
- 4. Pouze určení hráči kontrolují míč**
- 5. Hraje základní pětka**

Když se nám podaří těchto pět principů dobře zkombinovat, máme zaděláno na úspěch v mládežnické kategorii. A pokud se toto smýšlení obecně prolíná

basketem, ani nikdo příliš neprotestuje. A pravidla, která jsou např. v minibasketbalu dost jasně dána, lze často s úspěchem obcházet, resp. pohybovat se na hraně, kdy jsou zdánlivě dodržována.

Jaký výsledek můžeme očekávat od výše uvedených principů?

Na reprezentační úrovni, resp. na klubové v mezinárodních zápasech dobré i velmi dobré výsledky v mladších kategoriích. Je tomu tak především proto, že správná výchova hráčů je dost dlouhodobým procesem a mnohdy tito ještě v raném věku nejsou připraveni soupeřit s dobře organizovanou hrou podle výše uvedených principů.

Důležitým aspektem pro to, vyhrávat zápasy v mladších kategoriích, je i výběr somatotypů. Jsou to bohužel často jiné typy hráčů, než jsou ti, kteří v moderním basketbale hrají prim v seniorských kategoriích.

Mnohé se obrátí výsledkově, ale především herním projevem ve starších kategoriích a v seniorech. Tam hráči, kteří neumí bránit, nemají potřebné dovednosti v útoku (např. hra 1 na 1), neoplývají nutným basketbalovým IQ, ztrácejí na významu. A to přesto, že mohou mít z mládí na krku řadu medailí.

Na domácích kolbištích pak můžeme získat řadu vítězství a třeba i medailí v mladších kategoriích. Nutno podotknout, že atmosféra prostředí (trenéři, šéfové klubů, rodiče atd.) často preferuje vítězství v zápasech i za cenu uplatňování principů, které neumožňují basketbalový růst hráčů. O to více je nutné si vážit práce trenérů, kteří upřednostňují rozvoj hráčů před okamžitým vítězstvím.

Výsledky zápasů v mládežnických kategoriích (nejlépe až do U15) by měly být považovány za jeden ze statistických údajů a nikoliv být rozhodujícím kritériem pro hodnocení úspěchu. To, co je rozhodující pro rozvoj hráčů, je každoroční zlepšení se v individuálních dovednostech, včetně basketbalového IQ. Tak jako tomu je ve stále více zemích, které bývaly basketbalově za námi velmi zaostalé a s kterými dnes svádíme urputné souboje na juniorských kolbištích na mistrovstvích Evropy.

Vynechme výše uvedených 5 principů při výchově mládeže, náš basket si to zaslouží.

Dejme hráčům možnost rozvíjet se. Individuální dovednosti, osobní obrana, herní principy, všichni hrají zápasy, všichni trénují veškeré dovednosti, to je cesta, kterou se ubírají (úspěšně) mnohé země.

Před začátkem nové sezony je to nejlepší rozhodnutí trenéra.

Poznámka: Vše výše uvedené se týká chlapeckých i dívčích kategorií, i když text je psán v mužském rodě.

